

Samenwerken aan sterke natuur en ruimte voor economische ontwikkeling

Overijssel is een prachtige omgeving om te wonen, werken en recreëren. Een groot deel van de gebieden met veel natuurwaarden is te vinden in het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur) en de Natura 2000 gebieden. Daar ligt echter nog een complexe opgave. Provincie Overijssel neemt maatregelen om in en nabij alle gebieden de natuurwaarden te herstellen, behouden en versterken en voldoende economische ontwikkelingsruimte te creëren.

In deze nieuwsbrief leest u over de ontwikkelopgave die er ligt in en nabij het Zunasche deel van Natura 2000-gebied de Sallandse Heuvelrug. Provincie Overijssel werkt samen met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, de gemeenten Hellendoorn, Wierden, Rijssen-Holten, LTO Noord en de waterschappen Vechtstromen en Drents Overijsselse Delta aan ruimte voor economische ontwikkelingen en sterkere natuur. Dat zijn de doelen waarin overheden, natuurorganisaties en ondernemers samenwerken.

De afgelopen maanden zijn hierover verscheidene bijeenkomsten geweest met burens en belangstellenden. Ook is een aantal nieuwsbrieven verschenen en zijn de websites van de provincie en het Nationaal Park Sallandse Heuvelrug bronnen van informatie. Inmiddels is er een concept inrichtingsplan opgesteld met daarin de maatregelen die in het gebied nodig zijn om de doelen te realiseren.

Het probleem: een incompleet ecosysteem

De uitstoot door verkeer, industrie en landbouw brengt de biodiversiteit op de Sallandse Heuvelrug ernstig in gevaar. Kleine ammoniakdeeltjes, zwaveloxiden en stikstofoxiden verspreiden zich in het milieu en verzuren de bovenste grondlaag. Sommige planten gedijen bij deze stoffen en gaan hierdoor domineren; andere unieke soorten komen hierdoor in de verdrinking. Denk aan pilzegge, dopheide en struikheide. De bodem is zo droog en zuur dat planten en dieren moeite hebben om te overleven. Ook is hun leefgebied in de loop der jaren kleiner geworden.

Natuurgebieden zijn versnipperd en natuurlijke verbindingen naar andere gebieden ontbreken. De verzwakte natuur heeft ook effect op de economische ontwikkelruimte voor ondernemers. Voor hen is het lastig om aan alle milieueisen te voldoen en vergunningen te krijgen. Herstel van de balans tussen ecologie en economie is daarom voor alle partijen hard nodig. Daarom nemen we maatregelen.

De maatregelen voor Zuna

De huidige 130 hectare Zunasche Heide maakte vroeger deel uit van een groot uitgestrekt heidegebied waarbij de hogere gebieden (Sallandse Heuvelrug) met de omliggende lager gelegen gebieden (waaronder de Zunasche Heide) waren verbonden. Voor veel dier- en plantensoorten is dit heide-ecosysteem met afwisseling van hoge droge en lagere nattere gronden een vereiste om te voorzien in een geschikt leefgebied. In de loop der tijd is de droge heide grotendeels bebost geraakt en zijn de omliggende nattere heidegronden omgevormd naar landbouwgrond. Daardoor is het leefgebied van veel soorten ernstig verkleind en het ecosysteem door het teveel aan stikstoffen verstoord. Om de bodemkwaliteit en de 'verbinding tussen hoog en laag' te herstellen, zijn verschillende maatregelen nodig:

1. De natte heide wordt uitgebreid door onder andere 12 hectare singels en bosjes te verwijderen in het centrale deel van Zuna, dat is ongeveer 10% van de hele Zunasche Heide;
2. In het zuidoostelijke deel van het plangebied wordt natte heide ontwikkeld door van ongeveer 8 hectare grond de voedselrijke top laag te verwijderen;
3. In het zuidoostelijke deel worden een aantal watergangen in het gebied verplaatst of (gedeeltelijk) gedempt;
4. Op de hoger gelegen overgang met de droge heide (tussen de Ligtenbergerweg en de Veeneggeweg/Lage Esweg) wordt 10 hectare natuurakkers en 14 hectare droge schraalgraslanden ontwikkeld.

De Zunasche Heide is één van de weinige plekken waar de droge heide direct grenst aan de omliggende cultuurgrond. Daarnaast was de Zunasche Heide vroeger als nat heidegebied een belangrijk onderdeel van dit ecosysteem. Daardoor heeft dit gebied de meeste potentie voor het herstel van het heide-ecosysteem met een afwisseling van hoge droge en lagere nattere gronden. Als de werkzaamheden zijn uitgevoerd zorgt aangepast heide- en akkerbeheer dat de maatregelen ook blijvend effect hebben.

Voorbeeld van een natuurakker.

Zuna is ongeveer 130 hectare groot en grenst aan het 5300 hectare grote Natura2000-gebied de Sallandse Heuvelrug.

Herstel heidelandschap onderdeel van nationaal programma

In de loop der jaren is het heidelandschap in Nederland verzuurd, verdroogd en versnipperd. Ook op de 5300 hectares op de Sallandse Heuvelrug zijn hierdoor planten en dieren verdwenen die horen bij dit gebied. Samen nemen we maatregelen voor herstel van dit unieke heidelandschap. Dit is 1 van de 4 programmaonderdelen van de landelijke aanpak stikstof:

1. Technologische ontwikkelingen die de uitstoot van stikstof verminderen.
2. Ecologische maatregelen om de natuur te herstellen en weerbaarder te maken.
3. Regulering van het vergunningstelsel om ondernemers voldoende economische ontwikkelruimte te bieden.
4. Monitoring van de effecten van de maatregelen.

De maatregelen in en nabij de Zunasche Heide vallen onder programmaonderdeel 2. Zonder deze maatregelen is het uitgeven van economische ontwikkelruimte in programmaonderdeel 3 niet mogelijk. Meer informatie over dit nationale

Programma Aanpak Stikstof is [hier](#) te vinden op de website van BIJ12. En meer informatie over de ontwikkelopgave van de Sallandse Heuvelrug is [hier](#) te lezen op de website van provincie Overijssel.

Korhoen en andere kwetsbare soorten

De Sallandse Heuvelrug is, met een omvang van 5.300 hectare, belangrijk voor het totale heidelandschap in midden Overijssel en heeft het grootste aaneengesloten droge heidegebied van West-Europa. Het heidelandschap is uniek en heeft een kenmerkende flora en fauna. Niet voor niets is de Sallandse Heuvelrug een beschermd natuurgebied.

Het korhoen staat symbool voor de totale gezondheid van het heidelandschap. Deze markante heidevogel leefde vroeger volop op kruidenrijke akkers, hooilanden en heidevelden. Nu komt het korhoen in Nederland alleen nog in het wild voor op de Sallandse Heuvelrug. Het leefgebied is zo verslechterd, dat de soort ook hier moeite heeft om te overleven. Van oorsprong komt het korhoen ook in het agrarisch gebied voor. Door veranderingen in gewaskeuze en intensivering van de landbouw voldoet het huidige agrarische gebied niet meer als leefgebied voor het korhoen. De maatregelen bestaan daarom onder meer uit de ontwikkeling van insectenrijkfoerageergebied in de vorm van natte heide, natuurakkers en schraalgraslanden op de overgang van de droge heide en het omliggende agrarische landschap.

Daarbij geldt het korhoen als kritische diersoort en als een symboolsoort voor het heidelandschap. Wanneer het goed gaat met het korhoen gaat het ook goed met veel andere dier- en plantensoorten

die leven in het heidelandschap. De maatregelen dienen dus niet enkel het korhoen, maar ook al deze andere dier- en plantensoorten.

Kenmerkende heidevogelsoorten zijn wulp, grutto, patrijs, fazant (foto links) en korhoen (foto rechts).

Extra kansen voor de samenleving

Als de schop toch in de grond gaat, kijken de samenwerkende partners graag met de buurt naar de omgeving als geheel, in al haar facetten. Als er mogelijkheden zijn om andere wensen voor de samenleving ook te realiseren, dan doen we dat waar kan en past in de totale inrichting.

- **Kans voor verkeersveiligheid Ligtenbergerweg**

In gesprekken over de natuurontwikkeling met bewoners en omwonenden kwam de verkeersveiligheid van de Ligtenbergerweg in de Zunasche Heide regelmatig ter sprake. Ook tijdens de eerste informatieavond is door de buurt aangegeven dat zij de Ligtenbergerweg onveilig vinden: er is veel sluijverkeer en er wordt hard gereden. Het verminderen van sluijverkeer en het verbeteren van de verkeersveiligheid is daarom, naast de aandacht voor de beoogde natuurontwikkeling, benoemd als een kans om mee te nemen voor verbetering van de leefbaarheid.

Door de in het gebiedsproces betrokken partners is besloten om deze verbeterkans mee te nemen in de opgave voor het gebied. Op 4 april 2017 is tijdens een informatieavond de problematiek, de wensen en oplossingen met de buurt besproken.

Vervolgens heeft verkeersonderzoeksbureau Goudappel Coffeng een onderzoek uitgevoerd. Daarbij zijn de oplossingsrichtingen beoordeeld aan de hand van uitgangspunten, zoals deze door de omwonenden tijdens de informatieavond zijn ingebracht:

- Bereikbaarheid voor personenauto's, landbouwverkeer, vrachtverkeer en hulpdiensten wordt gegarandeerd;
- De nieuwe inrichting voorziet in een verharde weg;
- De nieuwe inrichting ontmoedigt sluijverkeer en hoge snelheden;
- De nieuwe inrichting leidt niet tot een verplaatsing van sluijverkeer naar andere wegen in het gebied, zoals de Blokkendijk;
- De nieuwe inrichting verbetert de verkeersveiligheid.

Inmiddels is er een rapport met oplossingsrichtingen. De mogelijke oplossingsrichtingen bespreken we graag met u tijdens de bijeenkomst op maandag 29 januari. Hiervoor ontvangt u binnenkort een uitnodiging. Na deze bijeenkomst besluit de gemeente Hellendoorn, als wegbeheerder van de Ligtenbergerweg, over de toekomstige inrichting van de Ligtenbergerweg. Dit staat feitelijk los van het Provinciaal Inpassingsplan voor de natuurontwikkeling in de Zunasche Heide en de Sallandse Heuvelrug.

- **Kans voor recreatie**

De realisatie van recreatieve voorzieningen, zoals routes voor wandelaars en fietsers in het gebied is als extra kans aangedragen. Hiervoor is op 18 april 2017 een informatieavond georganiseerd waar omwonenden en belangenorganisaties aanwezig waren. De gedeelde wens op de avond was om het gebied toegankelijk te maken voor de recreant, maar de voorzieningen wel kleinschalig te houden.

De inbreng van de aanwezigen heeft geleid tot een inrichtingsschets met enkele half-verharde paden, een kleine parkeerplaats en een vogelscherm. Deze schets is afgestemd met de partijen in de projectgroep en toegevoegd aan het inrichtingsplan.

- **Kans groencompensatie**

Door de maatregelen krijgt het landschap in de Zunasche Heide een ander karakter. Het landschap wordt open, maar het betekent niet dat het hele gebied kaal wordt. Aan de oostzijde van het natuurgebied is beperkt ruimte voor enkele solitaire bomen en een enkele singel of bosje.

Ook zijn we in gesprek met de gemeenten Wierden, Rijssen- Holten en Hellendoorn over de mogelijkheden om landschapselementen en groenstructuur in de omgeving van de Zunasche Heide (buiten het natuurgebied) te versterken. In de projectbegroting is hiervoor geld gereserveerd. De intentie is om aan te sluiten bij bestaande plannen van de gemeenten en om initiatieven uit de buurt te ondersteunen. Op maandag 29 januari komen we hier tijdens de buurtbijeenkomst op terug.

Elke week spreekuur in buurthuis 't Hexel

Staatsbosbeheer houdt in januari elke week spreekuur in buurthuis 't Hexel in Nijverdal voor burens en belangstellenden die willen bijpraten over de ontwikkelingen van de Zunasche Heide. Het is een goede gelegenheid om uw vragen, zorgen en ideeën met ons te delen. De spreekuren zijn van 13 uur tot 17 uur. Een afspraak maken is niet nodig. U bent van harte welkom!

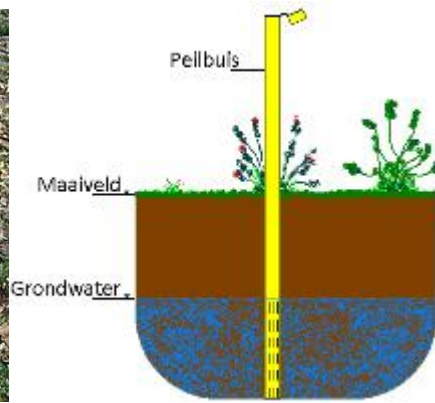
De spreekuren zijn in 't Hexel, Hexelerweg 32 in Nijverdal op: woensdagmiddag 10 januari, maandagmiddag 15 januari, vrijdagmiddag 19 januari en dinsdagmiddag 23 januari. Natuurlijk kunt u ook altijd contact opnemen met omgevingsmanager Jeroen Lamfers. Hij is bereikbaar via jeroen.lamfers@tauw.com of telefonisch op 06 11397811.

Plaatsing peilbuizen

In een klein deel van de Zunasche Heide vinden maatregelen plaats om in het natuurgebied de grondwaterstand te verhogen. Dit is nodig om de natuurdoelen te bereiken. Voor deze maatregelen zijn verschillende varianten onderzocht. Daarbij is gezocht naar maatregelen zonder effecten buiten het natuurgebied. Deze maatregelen zijn ook besproken met de omliggende eigenaren.

De effecten in de praktijk worden gemonitord door middel van peilbuizen in en om het natuurgebied. De eerste peilbuizen zijn begin december geplaatst bij bewoners aan de randen van het natuurgebied. In overleg met eigenaren worden de komende maanden meer peilbuizen geplaatst.

Over bestemmingen en procedures

De maatregelen in de Zunasche Heide kunnen gevolgen hebben voor de huidige functie en het huidige gebruik van gronden. Als een wijziging van bestemming of gebruik van gronden nodig is, dan wordt dat vastgelegd in een ruimtelijk plan. Dit kan in de vorm van een gemeentelijk bestemmingsplan of een Provinciaal Inpassingsplan (PIP). Voor de Sallandse Heuvelrug wordt een wijziging vastgelegd in een PIP. Het voorstel is om circa 41 hectare bestaande landbouwgrond te wijzigen in natuurbestemming.

Milieueffectrapportage en ontwerp inpassingsplan gelijktijdig ter inzage

Voor het PIP Sallandse Heuvelrug moet een Milieueffectrapportage (MER) worden uitgevoerd vanwege het afgraven van grond in de Zunasche Heide. Een MER brengt de gevolgen voor het milieu in kaart, voordat er een besluit wordt genomen over de uitvoering van maatregelen of plannen.

Het MER ligt in het voorjaar 2018 samen met het ontwerp-PIP Sallandse Heuvelrug zes weken ter inzage. Tijdens de terinzagelegging van het ontwerp-PIP heeft u de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. De exacte datum van terinzagelegging is nog niet bekend. Direct omwonenden ontvangen bericht als het ontwerp-PIP en de MER ter inzage wordt gelegd, maar houdt u de huis-aan-huis-kranten en de website van de provincie in de gaten: www.overijssel.nl/sallandseheuvelrug.

Zienswijzen NRD ontvangen

Ten behoeve van de start van deze MER-procedure is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) opgesteld. Een NRD is een zogenaamde 'voorfase voor de MER' en beschrijft op welke wijze het uiteindelijke MER opgesteld zal worden. Gedeputeerde Staten hebben op 31 oktober 2017 de NRD voor de Sallandse Heuvelrug vastgesteld. De NRD heeft vervolgens van 14 november tot 27 november 2017 ter inzage gelegen. Hierop zijn diverse zienswijzen binnengekomen. Momenteel wordt gewerkt aan de beantwoording van deze zienswijzen. De zienswijzen worden waar nodig verwerkt in de MER.

Hoe nu verder

Na de terinzagelegging van het ontwerp-PIP en MER en de beantwoording van de zienswijzen wordt een definitief PIP opgesteld. Het definitieve plan wordt vervolgens vastgesteld door de Provinciale Staten van Overijssel. Na de vaststelling bestaat de mogelijkheid om tegen het plan in beroep te gaan bij de Raad van State. Naar verwachting is dat eind 2018.

Kijk voor meer informatie over de procedures op www.overijssel.nl/natura2000procedures.

[IN KADER / MAAKT NIET UIT WAAR]

Blijf op de hoogte!

In 2018 gaan wij vaker speciale edities van nieuwsbrief uitbrengen als aanvulling op de bestaande nieuwsbrieven over de ontwikkelingen op de Sallandse Heuvelrug. U kunt zich kosteloos abonneren op de specials via www.sallandseheuvelrug.nl. Ontvangt u de nieuwsbrieven al digitaal? Dan ontvangt u automatisch ook de specials en hoeft u zich niet opnieuw aan te melden. We versturen maximaal 1x per maand een nieuwsbrief of special. Vorige nieuwsbrieven over de Sallandse Heuvelrug bekijken kan [hier](#).

[IN KADER / MAAKT NIET UIT WAAR]

Ook in het nieuwe jaar weer in gesprek!

Vooraankondiging: 29 januari

Staatsbosbeheer, provincie Overijssel, gemeenten en Natuurmonumenten organiseren op **maandagavond 29 januari** een informatiebijeenkomst over de plannen in en rond de Zunasche Heide voor de buurt en belangstellenden. Noteer daarom alvast maandagavond 29 januari in uw agenda! De definitieve uitnodiging ontvangt u binnenkort.

Tijdens deze bijeenkomst lichten wij de plannen over de Zunasche Heide toe. We gaan graag met u in gesprek over de veranderingen in het landschap, de recreatieve inrichting en de verkeersmaatregelen op de Ligtenbergerweg. Ook de bestemmingswijziging staat op de agenda.

[IN KADER / MAAKT NIET UIT WAAR]

Afstemming met grondeigenaren

De maatregelen in de Zunasche Heide hebben tot gevolg dat de bestaande agrarische percelen in het plangebied hun landbouwkundige functie verliezen en worden omgevormd naar natuur. In de afgelopen maanden zijn provincie, gemeenten, Staatsbosbeheer en eigenaren hierover in gesprek gegaan. Samen wordt gezocht naar een passende oplossing en (grond-)compensatie voor een duurzaam toekomstperspectief.

Naast de eigenaren in het gebied zijn ook de direct aangrenzende eigenaren gesproken. In deze gesprekken is ingegaan op eventuele effecten op omliggende gronden en monitoring van deze effecten.

[IN KADER / MAAKT NIET UIT WAAR]

Zorgen om houtkap

Om de heide uit te kunnen bereiden is het onder meer nodig dat op ongeveer 10% van de Zunasche Heide houtopstanden worden verwijderd. Enkele omwonenden hebben hun zorgen geuit over het verwijderen van de bomen, bosjes en houtsingels. Dit hebben zij aan Staatsbosbeheer kenbaar gemaakt door middel van een brief. Wij zijn begin november met deze groep mensen in gesprek gegaan daarover. De zorgen, vragen en suggesties zijn met elkaar besproken. Ook in de toekomst blijft dit onderwerp van gesprek zijn en ook blijven.